

Vrijdag 24 mei 1918 – ochtendeditie

Londen, 23 mei. Officieel avondbericht: Vannacht hebben de Franse troepen in geslaagde overvallen ten noorden van Bailleul en ten oosten van Loker enkele gevangenen gemaakt en machinegeweren bemachtigd. Verder niets te melden.

Londen, 23 mei. Officieel. In de dagen van 20 tot 22 dezer hebben afdelingen der strijdmacht in de lucht bomoperaties tegen de pier, het zeevliegtuigstation en vijandelijke schepen te Zeebrugge alsmede in de buurt van Torhout en het vijandelijke vliegveld te Sint-Denijs-Westrem verricht. Van twee rechtstreekse treffers op vijandelijke torpedojagers is rapport gedaan, welke ten gevolge hadden, dat, naar fotoverkenningen uitwijzen, één torpedojager tot zinken is gebracht. Bovendien zijn drie vijandelijke toestellen stuurloos neergejaagd. Al de onze zijn behouden teruggekeerd.

Havre, 23 mei. De Belgische regering heeft een nota tot de geallieerden en de neutralen gericht, waarin ze verzet aantekent tegen de dwangarbeid, waaraan de Duitse autoriteiten de Belgische bevolking onderwerpen, in weerwil van de beloften, door de keizer in maart 1917 afgelegd en van de grondbeginselen van menselijkheid. Het Duitse militair gezag in bezet België gaat voort haar stelsel van opvordering van personen met alle kracht voort te zetten. In plaats van naar Duitsland te worden gezonden, worden de onschuldige burgers naar het gebied der krijgsverrichtingen gestuurd. Sedert een jaar worden niet alleen mannen, die aan handenarbeid gewend zijn, doch ook scholieren en kinderen tot de meest zware en stuitende arbeid gedwongen. De Belgische wet verbiedt het gebruik van kinderen voor arbeid, die hun gezondheid bedreigt en het menselijk geweten kan niet bevatten dat er redenen zijn, die het noodzakelijk maken kinderen en volwassenen, aan wie

de lichamelijke kracht ontbreekt, tot uitputtende en gevaarlijke arbeid te dwingen.

Het Duitse bestuur schendt de Haagse conventie door de bevolking te dwingen om mee te werken aan de aanleg van verdedigingswerken, die tegen de Belgen en de geallieerden zijn gericht en door niet-strijders tewerk te stellen onder het vuur der kanonnen. De overeenkomsten nopens de behandeling van krijgsgevangenen verbieden het tewerkstellen van dezen op minder dan 30 km van de vuurlinie. De gedeporteerde burgers uit Henegouwen zijn evenwel op 12 of 15 km van het front aan de arbeid gezet. Het stelsel van dwangarbeid, dat barbaars is in zijn beginsel, is zulks nog meer in zijn toepassing. De dwangarbeiders zijn blootgesteld aan alle ontberingen; ze hebben geen kleding om te wisselen, zijn gebrekkig gehuisvest, slecht gevoed en aan een regime van lichamelijke uitputting onderworpen. De ziekten richten dan ook verschrikkelijk verwoestingen aan.

Daarom heeft de Belgische regering de mogendheden, die de Haagse conventie hebben ondertekend, van deze onwaardige praktijken in kennis gesteld.

Uit Havre meldt men ons, dat Georges Lorand, lid van de Belgische kamer voor Virton, de Belgische regering bij gelegenheid van de herdenking van Italië's deelneming van de oorlog, te Rome zal vertegenwoordigen en in naam van België het woord zal voeren.

Ook de Engelse kroonprins, die gisteren te Rome is aangekomen, zal aan het nationale feest deelnemen.

Vrijdag 24 mei 1918 – avondeditie

Berlijn, 24 mei. Officieel: De toestand is onveranderd. In het gebied van de Kemmel, aan beide zijden van de Leie en de Scarpe, ten zuiden van de Somme, alsmede tussen Moreuil en Montdidier tegen de avond aanwakkerend geschutvuur. Het bleef daar 's nachts hevig.

Londen, 24 mei. Officieel avondbericht: kort na middernacht deden wij een geslaagde overval ten zuidwesten van La Bassée, waarbij wij enkele gevangenen namen. Wij maakten ook enkele gevangenen bij een patrouillebotsing ten noorden van het kanaal Ieper-Komen.

Londen, 22 mei. Officieel. Nadat de duisternis was ingevallen werden door ons 11 ton bommen op de vijandelijke vliegvelden en de haven van Brugge en op de kwartieren aan de Somme geworpen. Verscheidene bommen werden direct op een trein geworpen, die in brand vloog.

De haven van Zeebrugge.

Londen, 24 mei. Reuters agentschap verneemt, dat de foto's die in de laatste dagen boven Zeebrugge uit de lucht genomen zijn, bewijzen dat de toestand daar (van Engels standpunt beschouwd) uitermate bevredigend is. Men heeft uitgemaakt dat geen enkel van de Duitse marinevaartuigen, die voor de aanval in het kanaal lagen – torpedojagers, torpedoboten en duikboten – van zijn plaats is gekomen. Alle schepen, die in het kanaal Brugge-Oostende liggen, hebben hun steven in dezelfde richting. Het schijnt dus duidelijk te zijn, dat er niet alleen geen ruimte is, om de schepen in het kanaal te laten draaien, maar ook, dat er geen gelegenheid is om ze te Brugge te laten zwaaien, en daarom moeten ze stil blijven liggen. Een andere bevredigende factor is dat, daar de Duitsers niet bij machte zijn de gezonken vaartuigen op te ruimen, ze proberen om enkele van de steigers van het havenhoofd af te breken, om het kanaal rondom de hindernissen uit te baggeren. Dit werk wordt buitengewoon

bemoeilijkt door de omstandigheid, dat om de Thetis, die aan de ingang van het kanaal gezonken is, een geweldige hoeveelheid zand aanslibt.

Vrij België.

Men schrijft ons:

Er is nog een ander "Vrij België", dan het blad van van Cauwelaert en Hoste. Een stukje België, vlak aan de Nederlandse grens, dat zo'n grote mate van zelfstandigheid geniet, dat de Zeeuws-Vlaamse bevolking het "Vrij België" noemt.

De elektrische draad loopt in Zeeuws-Vlaanderen niet overal precies langs de grens; hij is, wat men bij de loop van een rivier noemt, gecorrigeerd; hier een kortere weg volgend, daar een zak afsnijpend, ginds teruggetrokken op een vlak bij de grensscheiding lopend kanaal. Zo ontstaan er stroken en stukjes land, afgesloten naar het zuiden, openliggend naar ons land. Het grootste stuk, dat ook buiten de draad is komen te liggen is een gehucht met enkele honderden bewoners en de omgeving daarvan, dus "Vrij België". Een eigenaardige toestand is daar ontstaan, de Duitsers bemoeien er zich zelden mee, alleen wanneer ze iets met een der "vrije Belgen" te verrekenen hebben, komen ze er; Belgische dorps- en rijksautoriteiten kunnen er niet komen.

Natuurlijk is er een Belgisch "comité", waarvan de voorzitter nu in het gehucht de heersersstaf zwaait, die wanneer nodig met de Duitse officieren onderhandelt en die door de bewoners als "burgemeester" aangesproken wordt. Belastingbiljetten reikt "het comité" nog niet uit en of er andere biljetten komen, is mij onbekend. De kerkgang geschiedt in de naburige Hollandse gemeente en de jeugd gaat naar school in de lokalen, die al voor de oorlog daarvoor dienden. De

burgerlijke stand wordt bijgehouden door de desbetreffende veranderingen per brief over de draad te werpen. Medische hulp moet van Nederland uit komen. Kleding is er niet te koop. Wie in "Vrij België" woont en een blouse of een jas nodig heeft, komt voor een lelijk dilemma. Vraagt men aan de commiezen een inslagbiljet, dan moeten ze dit weigeren, daar de uitvoer van kleren verboden is. Vraagt men dit niet, dan loopt men groot risico gepakt te worden door de belastingsambtenaren, zijn nieuwe kledingstukken kwijt te zijn en nog een proces-verbaal op de koop toe te krijgen. Als de oorlog nog enige jaren duurt en er scherpe controle uitgeoefend wordt, dan keert men in Vrij België gedwongen tot de paradijselijke staat terug.

"Vrij België" ligt in een landbouwstreek. Graan, koeien en varkens zijn er voldoende en de molenaar en slager wonen er. Bovendien voorzag de relief hen ook nog van een en ander. Oorlogsbrood en eenheidsworst zijn er onbekende zaken. Men fluistert zelfs, dat zo nu en dan wel eens zo'n ouderwets, onvervalst boerenbrood en een malse biefstuk hun weg over de grens vinden naar Nederlandse magen.

Het was een broeiest van smokkelaars, toen er uit Nederland nog wat te smokkelen viel, "Vrij België", een kwekking der commiezen, en een "vrijplaats": deserteurs, weggelopen Nederlanders, uit "de staat van beleg" gezetten konden er een veilige schuilplaats vinden. Maar... het veilige gebied was klein en de zucht om huis en gezin terug te zien was sterk, eerst bij nacht en ontij werd de tocht Nederland in gewaagd, langzamerhand al brutaler en brutaler, totdat de uitgezette of deserteur toch tenslotte de Nederlandse marechaussee in handen viel en nu goed uitgezet werd – richting Rotterdam of Dordrecht.

Zo langzamerhand wordt "Vrij België" rijp voor het zelfbestemmingrecht; met het oude vaderland België kan het niet meer in contact komen. Nederland houdt zich afzijdig, wil er niet mee in contact komen. Waar blijven de Vlaamse Lenin en Trotski om hier de bolsjewiekenrepubliek te vestigen? Staatsschuld te annuleren is er niet, een regering omver te werpen behoeft niet. De toestanden zijn hier gunstiger dan elders.

Het artikel, dat professor Leo van Puyvelde onder de titel "De Vlaamse Beweging en de oorlog" in De Gids van februari heeft geschreven, waarvan wij destijds de hoofdinhoud hebben weergegeven, is thans bij de firma P. N. Van Kampen en zoon als brochure verschenen.